

Република Северна Македонија
Министерство за правда
Управа за извршување на санкции
Казнено Поправна Установа
Затвор-Охрид

Бр. 01-696
16.12 2022 година
Охрид

ПЛАН ЗА ПРОЦЕНКА НА РИЗИЦИ ОД КОРУПЦИЈА ЗА 2023 ГОДИНА

1. Вовед и поим

Поимот корупција претставува злоупотреба на службената положба за остварување на било каква незаконска приватна и лична добивка. Формите на корупција се разликуваат, но вклучуваат: поткупување, изнуда, протекции, **непотизам**, покровителство, мито и проневера на **пари**.

Корупцијата во вистинската смисла на зборот е забрането однесување кое ја загрозува демократијата и владеењето на правото. Тоа значи дека наместо да владее правото и неговите вредности, во државата во која има корупција владеат поединци кои се раководени од лични користољубиви цели. Корупцијата оневозможува остварување право на еднакви можности за успех во животот, како и еднаков натпревар на компании на пазарот на капитал и на услуги.

Во смисла на Законот за спречување на корупцијата, се подразбира „искористување на функцијата, јавното овластување, службената должност и положба за остварување на каква и да било корист за себе или за друг“. Тоа значи злоупотреба на доверените јавни овластувања и положба за да се дојде до корист која не би требало да му припаѓа на службеното лице и кое на јавните работи им пристапува од користољубиви мотиви. Користа може да биде материјална или нематеријална, моментална или одложена, еднократна или повеќекратна, за себе или за други лица со кои службеното лице е во блиска, семејна или друг вид врска.

Корупцијата претставува предизвик со кој се соочуваат сите земји во светот, без оглед на нивото на развиеност или видот на државното уредување. Корупцијата сериозно го попречува нормалниот тек на живот, ефективното и ефикасно работење на институциите, го поткопува правниот систем и имплицира многу негативни последици.

Корупцијата е динамична појава која има многу форми и се поврзува со различни економски, правни, политички, социолошки и други фактори. Негативните ефекти од корупцијата се огромни и далекусежни по јавниот, приватниот и граѓанскиот сектор. Коруптивното однесување ја поткопува довербата во

Република Северна Македонија

Министерство за правда

Управа за извршување на санкции

Казнено Поправна Установа

Затвор-Охрид

институциите на системот, ефикасното користење на јавните ресурси и претставува закана за демократијата и остварувањето на човековите права поради ерозија на општествените вредности. Извештаите на многу релевантни организации континуирано укажуваат на неповолните состојби во справувањето со корупцијата во Република Северна Македонија а досегашните истражувањата на перцепцијата на граѓаните покажуваат прифаќање на корупцијата како начин на живеење. Таа е длабоко и широко распространета во сите пори на општеството, што упатува на неопходноста од нејзино намалување, со стремеж кон нејзино искоренување. Борбата против корупцијата е приоритет на глобално и на национално ниво и бара систематизирани напори и целосна посветеност на сите чинители во општествениот живот. Република Северна Македонија како активен партиципиент во борбата против корупцијата ја усогласува законската регулатива со меѓународните стандарди.

Спречувањата на корупцијата на сите нивоа е клуч за успешна антикорупциска политика но и обврска на државите кои произлегуваат од Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата и потребните документи на Советот на Европа во Европската Унија.

Од погоре наведеното забележуваме дека доаѓа до судир на две спротивставени страни и тоа од една страна Корупцијата што значи „искористување на функцијата, јавното овластување, службена должност или положба за остварување на каква и да било корист за себе или за некој друг,“ и Интегритетот од друга страна кој подразбира квалитет на дејствување во согласност со општоприфатените морални вредности и норми во корист на јавниот интерес.

КПУ Затвор-Охрид почитувајќи ги начелата на законитост, ефикасност, ефективност, сервисна ориентација, а ставајќи акцент на јакнење на интегритетот на вработените, нивната стручност и компетентност е институција кај која приоритет е јавниот интерес и превзема мерки и активности за негова заштита. Како дел од институционалниот механизам во борба против корупцијата КПУ Затвор-Охрид донесе Годишен план за проценка на ризици од корупција за 2023 година кој што ќе овозможи рана детекција и идентификација на ризиците од корупција, нивна анализа и препораки и мерки за нивно спречување. Годишниот план за проценка на ризици од корупција за 2023 година на КПУ Затвор-Охрид ќе овозможи намалување на ризиците за корупција преку зајакнување на регулативата, јакнење на функционалноста на институциите на системот и враќање на довербата во него, јакнење на свеста и вклучување на граѓанското општество и јавноста во антикорупциските напори.

Со оглед на ризиците кои се наметнуваат од областа на корупцијата КПУ Затвор-Охрид има потреба од дефинирани алатки и механизми со кои ќе ги заштити внатрешните процеси и постапки. КПУ Затвор-Охрид изготвува антикорупциски план со што наметнува обврска како за вработените така и за граѓаните.

Република Северна Македонија

Министерство за правда

Управа за извршување на санкции

Казнено Поправна Установа

Затвор-Охрид

2.Проценката кон ризиците од корупција

Корупцијата е појава која се манифестира низ многу различни начини и форми кои тешко можат да се препознаат и поради ова корупцијата е многу комплициран проблем кој нужно бара во земјите од меѓународната заедница да изградат подобри и поефикасни методи за нејзино поефикасно спречување и искоренување во целост.

При проценката направена е анализа на факторите на ризици на системот како целина.Врз основа на таа анализа детектирани се повеќе области каде е можна појава на корупција.

Во антикорупцискиот план на КПУ Затвор-Охрид акцент се дава на вработените и раководството на установата каде што со јакнење на нивниот професионализам и личен интегритет од нив се очекува да ги извршуваат професионално задачите,согласно законите,прописите и интерните процедури со што храбро ќе се спротивстават на корупцијата.

КПУ Затвор-Охрид преку Анализата за проценка на ризиците од корупцијата ги идентификува областите каде постои можност да се детектира корупцијата во установата.

Законски прописи

- Правна и основна рамка за донесување на Планот за борба против корупција на КПУ Затвор-Охрид претставува Законот за спречување корупција и судирот на интереси („Сл.Весник на Република Македонија,, бр.12/19)
- Кривичниот законик
- Почитување на законската регулатива
- Почитување на сите начела при селекција на кандидати за вработување
- Закон за заштита на укажувачи
- Правилник за заштитено внатрешно и надворешно пријавување во институции во јавниот сектор
- Едуцирање на вработените и запознавање за корупцијата
- Контрола и надзор на јавните набавки, на примени пратки и посети во установата
- Поведување дисциплински мерки против вработени кои се однесуваат коруптивно

Република Северна Македонија

Министерство за правда

Управа за извршување на санкции

Казнено Поправна Установа

Затвор-Охрид

Со оглед на карактерот на корупцијата како општествено штетна појава која постојано треба да се држи под контрола, основна стратешка цел во нејзината превенција и репресија е долгорочното оспособување и јакнење на нормативните, институционалните и личните капацитети за ефикасна практична борба против корупцијата.

Врз основа на погоренаведените Законски прописи, Казнено Поправната Установа Затвор-Охрид со нивна примена и почитување од страна на вработените и одговорните лица во установата ќе се стреми кон искоренување на корупцијата како негативна појава и секоја злоупотреба на службената положба, положбата на одговорното лице во правно лице или лице што врши работи од јавен интерес за остварување на каква и да било корист за себе или за друг се смета за корупција и повлекува казнена, граѓанско правна и друга одговорност.

3. Цел и мерки за спречување на корупција

Согласно Законот за спречување на корупцијата, надлежно тело во Република Северна Македонија за изготвување и донесување на Државните програми за превенција и репресија на корупцијата и на судирот на интереси, е Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК).

Казнено Поправната Установа Затвор-Охрид главниот акцент на Годишниот план за спречување и борба против корупцијата го става на вработените и раководството преку јакнење на нивниот професионален и личен интегритет и од нив се очекува професионално да ги извршуваат задачите во согласност со законот, законските прописи и интерните акти а со тоа воедно и да се спротивстават на корупцијата. Со ова вработените се должни да го почитуваат етичкиот кодекс на однесување и да не постапуваат надвор од своите задолженија и овластувања како и веднаш да реагираат кога ќе препознаат момент на корупција и во истиот момент да се спротивстават.

Република Северна Македонија

Министерство за правда
Управа за извршување на санкции
Казнено Поправна Установа
Затвор-Охрид

Казнено поправната установа Затвор-Охрид упатува јасна порака до сите дека корупцијата нема да остане несанкционирана и истата ќе се почитува и води преку следните пет законски принципи:

1. Принцип на законитост

Административните работници и припадниците на затворска полиција во Казнено поправната установа Затвор-Охрид должни се да ги почитуваат правните норми, Уставот и законите во РСМ и никој не смее да ја користи својата функцијата и својата службената положба за извршување на дејствие кое е спротивно на законот.

2. Принцип на интегритет

Под поимот „интегритет“, се подразбира законито, независно, непристрасно и етичко, одговорно и транспарентно однесување и вршење работи со кои службените лица го чуваат својот углед и угледот на институцијата. Секој вработен е должен во вршењето на функцијата да постапува совесно, стручно, одговорно, чесно, ефикасно и непристрасно, да внимава на евентуален судир на интереси и при вршење на службените работи не смее да се раководи од лични, семејни, верски, партиски и етнички интереси ниту од притисоци од претпоставениот или од друго лице односно подготвеност на поединецот да препознае и одлучно да се спротивстави на секоја незаконска, неморална и нечесна ситуација.

3. Принцип на еднаквост

Принципот на еднаквост значи еднаков пристап, еднакво постапување, слободно постапување и еднаквост во пријавување корупција. Секој има право да спречи или пријави корупција или извршување односно неизвршување на дејствие што претставува искористување на функцијата, јавните овластувања, службената должност или положба за да се нанесе штета на друг.

4. Принцип на јавност

Вршењето на власта, функцијата јавните овластувања, службената должност и работите од јавен интерес се јавни и подложни на јавна контрола од граѓаните. Ова значи дека граѓаните индивидуално или организирани во група се заинтересирани и имаат право да знаат за начинот и условите во кои се практикува власта односно должност на државните органи е да ги информираат

Република Северна Македонија

Министерство за правда
Управа за извршување на санкции
Казнено Поправна Установа
Затвор-Охрид

граѓаните а граѓаните имаат право да ги пријават оние државни службеници чие однесување е неправилно и незаконско.

5. Принцип на заштита и одговорност

Овој принцип подразбира дека секој доколку има информации, има право да пријави сомневање или сознание за корупција и да биде заштитен согласно закон. Секој кој е оштетен со коруптивно дејство има право да бара надоместок на штета.

Во контекст на погоренаведеното согласно Законот за заштита на укажувачи и правилникот за заштитено внатрешно пријавување во институциите во јавниот сектор Казнено поправната установа Затвор-Охрид има назначено лице за прием на пријави од укажувачи, издвојување и обработка на податоците од пријавите и обезбедување на заштита на личните и другите податоци на укажувачите.

Казнено поправната установа Затвор-Охрид како најризични области за појава на корупција ги смета:

1. Јавните набавки, планирање на буџет и спроведување на постапките

Јавните набавки да се спроведуваат согласно Законот за јавни набавки, транспарентност во трошењето на средствата кои се предвидени за реализација на јавни набавки и нивна контрола, објавување на постапките за јавни набавки кои се во тек, на завршените постапки за јавни набавки и на договорите за јавни набавки на веб страната на ЕСЈН.

Да не се врши притисок врз членовите на комисијата за спроведување постапки за јавни набавки, и секој обид за влијание врз членовите да биде соодветно пријавено до овластено лице за прием на пријави од укажувачи.

Политичката волја и политичко влијание се строго забранети при спроведување на јавните набавки, и се сметаат за клучна детерминанта за корупција во установата. Подобрување во развивањето на културата за казновост при корупциско однесување кај вработениот персонал во установата.

2. Вработувањата во установата

Вработувањата во јавниот сектор треба да се спроведуваат согласно законските услови предвидени за вработување и унапредување кои се составен дел на јавниот или интерниот оглас без никакви влијанија и притисоци.

Република Северна Македонија

Министерство за правда
Управа за извршување на санкции
Казнено Поправна Установа
Затвор-Охрид

3. Постапување по пријава на укажувачи

Заштитено пријавување во смисла на Законот за заштита на укажувачи е пријавување односно откривање со кое согласно со овој закон се пренесува разумно сомневање или сознание дека е извршено, се извршува или е веројатно дека ќе се изврши казниво, неетичко или друго незаконито или недозволиво постапување со кое се повредува или загрозува јавниот интерес. - Заштитено внатрешно пријавување - Заштитено надворешно пријавување - Заштитено јавно пријавување Заштитено пријавување се врши како заштитено внатрешно пријавување, заштитено надворешно пријавување или заштитено јавно пријавување, анонимно или доверливо, со добра намера и врз основа на разумно уверување во времето на пријавувањето дека информациите содржани во пријавата се вистинити. - Укажувањето се врши до овластеното лице за прием на пријави од укажувачи усно, на Записник или во писмена форма.

4. Финансиското работење во установата и нејзина контрола

Станува збор за процедура со која се обезбедува финансиската обврска да не биде преземена и расходот да не биде платен без одобрување од службено лице кое е хиерархиски независно од лицето овластено за превземање на финансиски обврски и од лицето овластено за плаќање;

5. Посети на осудени лица

Согласно Законот за извршување на санкции на осудените лица може да им се дозволат посети по основ на нивното стекнато право и тоа на сите лица кои се евидентирани во картонот за посета и заведени при прием на осуденото лице и по основ на погодност што е регулирана со Правилникот за користење на погодности на осудените лица за време на издржувањето казна затвор. Можна злоупотреба може да се појави при користење на правото на погодноста со злоупотреба од страна на вработените и затоа во оваа област потребно е почитување на погоре наведениот закон и правилник без да постои дискриминација на осудените лица.

Република Северна Македонија

Министерство за правда
Управа за извршување на санкции
Казнено Поправна Установа
Затвор-Охрид

6. Пратки на осудени лица

Согласно Законот за извршување на санкции и Куќниот ред на установата осудените лица имаат право да примаат пратки и парични средства согласно Куќниот ред на установата од страна на членови од потесното семејство во смисла на овој закон.

Задолжителна казновост за лошо завршена работа, која треба да биде пракса со што би се намалила корупцијата при вршење на ваквите дејствија.

7. Погодности за осудени лица

Се регулираат со ЗИС и Правилник за користење погодности на осудени лица и можат да бидат во установата и надвор од установата.

Тука спаѓаат отсуства надвор од установата, годишен одмор на работно ангажирани осудени лица надвор од установата, излез до 7 часа, посета надвор од установа 4 часа и слободно видување со брачен или вонбрачен партнер.

Овие погодности се одобруваат од страна на Комисија за погодности и истите треба да бидат во согласност со ЗИС и наведениот Правилник.

8. Примање на незаконски подароци

Сите вработени треба да се однесуваат согласно своите работни задачи и не смеат да си дозволат пречекорување и злоупотреба на овластувањата со примање на подароци од странки.

9. Водење дисциплински постапки

Потребно е прецизно дефинирани улоги и односи помеѓу институциите во борбата против корупцијата и судирот на интереси.

Постоене на компетентни институции за надзор и/или супервизија при водењето на постапките, подобрување на свеста за методите и начините за подобрување во борбата против корупција во установата.

Развивање култура за казновост при секое корупциско однесување кај вработениот персонал во установата.

Забранет е секаков вид на политичко дејствување и убедување во спроведувањето на дисциплинските постапки и спроведување чест надзор врз вработените и нивните работни задачи.

Подобрување и зголемување на мотивот на вработените, со што се намалува коруптивното однесување.

Република Северна Македонија

Министерство за правда

Управа за извршување на санкции

Казнено Поправна Установа

Затвор-Охрид

Постоење соодветен систем кој ќе управува со целосната документација

Во овој дел мерките за спречување на корупцијата ќе бидат во насока на унапредување на професионалноста и стручноста на вработените преку почитување на законските норми и тоа:

- Почитување на Уставот и Законите во Република Северна Македонија;
- Контрола на јавните набавки и сметководство;
- Санкционирање на сите лица кои се однесуваат коруптивно,незаконски и неетички;
- Зајакнување на интегритетот на вработените;
- Почитување на законските прописи и условите при вработувања во установата;
- Почитување на правилата и кодексот на однесување при внесување на било какви предмети и средства во установата;

КПУ Затвор-Охрид со донесување на овој план за проценка на ризици од корупција за 2023 година ќе се труди да го подигне нивото на свест првенствено кај вработените а потоа и да ја смени перцепцијата и гледиштата кај граѓаните во однос на корупцијата.

КПУ Затвор-Охрид останува транспарентен и отворен за одговор на сите прашања и недоразбирања кои се поставуваат во јавноста,и во иднина оваа установа ќе остане посветена на борбата против корупцијата разгледувајќи ги можностите и превземајќи конкретни мерки за континуирано подобрување прилагодено на потребите за промена на системот на општеството.

Во иднина КПУ Затвор-Охрид ќе спроведува политика за корупцијата и за судирот на интереси и ќе воспостави јак систем на контрола во спречување и откривање на корупцијата и судирот на интереси, до најголем можен степен како и за намалување на нивниот ефект доколку се случат.

Овој План за проценка на ризици од корупцијата влегува во сила со денот на негово донесување и ќе биде објавен на веб страната на Управата за извршување на санкции.

Изготвил:
Ангела Митреска

Директор на КПУ Затвор-Охрид
Ристе Недески

